

Георгије Капсанис

Човек – литургијско биће

(преузето из књиге „О Литургији“, зборник текстова, приредио Јован Србуљ)

Обично карактеришемо човека као словесно (логичко) и слободно биће. Ова обележја су тачна, али она не одражавају потпуно природу човека.

Из литургијског искуства осећамо да је човек пре свега литургијско биће. Створен је да би литургисао, да се сам приноси и да приноси цео свет Богу са захвалношћу, славословљем и служењем. Створен је да се у овом непрестаном приношењу – жртви – литургији уједињује са Богом, да се освештава, да живи.

Словесност, слобода и друга основна својства су човеку управо и дата да би могао да се нађе у литургијској вези са Тројичним Богом. У овом литургијском приношењу човек дејствује као биће које је саздано по икони Божијој које се узвисује у подобије Божије.

Човеков живот у Рају је био Божија Литургија. Са Ангелима је саслуживао Светој Тројици. Падом у егоцентризам изгубио је могућност да приноси себе и са благодарношћу да приноси свет Богу, да има удела у Салитургу Раја.

Сам себе изгнавши из рајске Литургије, обрео се на земљи као нелитургијско биће. Оно што је имао по икони Божијој није дејствовало. У њему су остали само остаци и искре од литургијности коју је имао пре пада. Ово га је покретало да прави жртвенике, да приноси службу Богу.

У најбољем случају његово служење је било делић, сенка, образац, будући да га није преносило у савршену заједницу и јединство са Богом. Ово служење му није даривало Светог Духа, није га спасавало од смрти. Међутим, оно му је развијало жељу за истинском Месијанском Литургијом. Ова жеља и ово виђење је давало наду човеку који је седео у тами и сенци смрти.

Љубав Небеског Оца није могла оставити човека као нелитургијско биће. На плану Икономије остварено је Оваплоћење Логоса. Исус Христос, Велики Архијереј, започео је саслужење Новог Завета.

Служење Новог Завета је и могао започети једино Исус Христос, зато што је само Он могао да принесе потпуно себе и цео свет Тројичном Богу. Служитељи жртве су постојали и у Старом завету. Жртве, пак, нису постојале. Исус Христос је био савршена жртва и истовремено савршени служитељ жртве. Био је беспрекорна жртва. Јагње Божије које узима грехе света...

Нелитургијски човек и нелитургијски свет су као такви потпали под власт ђавола и смрти. Исус Христос је својом Крсном смрћу и Васкрсењем искупио човека из овог ропства, ослободио га и дао му могућност да учествује у саслуживању Новог Завета... Дао му је могућност да себе приноси Богу, да благодари Богу и да прославља Бога.

Приносећи себе и приносећи са Христом све Богу, човек дејствује као биће по икони Божијој. Постаје уистину човек.

Литургија Новог Завета је на много вишем степену од Литургије у Рају. Сада је првосвештеник сам Син Божији. Богородица и Свети, заједно са Ангелима, саслужују и славослове, „непрестаним гласовима, неућутним славословима“ Свету Тројицу.

У овом саслуживању има удела сваки крштени православни хришћанин који умире да би живео. У њему човек налази своју истинску природу и истински одмор, уистину себе по икони Божијој сазданог. Изван овог саслуживања човек може да буде homo sapiens и есопотісус социјалистичког или капиталистичког друштва, али не цар

свеколике твари, посредник између створеног и нетварног света, биће по икони Божијој.

Божанска Литургија Новог Завета је започела са Оваплоћењем Логоса и наставља се непрестано од стране Великог Архијереја. Свака Божанска Литургија која се врши на земљаним жртвеницима јесте, овде у времену, учешће у надвременој вечној Литургији.

„Са овим блаженим Силама, човекољубиви Владико, и ми грешни кличемо и говоримо: Свети јеси и Свесвети...“

Сваки Архијерреј и Јереј који служи на жртвеницима који су на земљи „служи светињу Христову у Цркви“ (Канон Картагинског Сабора). Нема посебно своје свештенство. Учествује у јединственом свештенству Христовом.

Највећи наш грех данас је тај што не служимо, што не приносимо свет и себе Богу и ближњима.

Раније се сматрало поругом када се неко окарактерише као нелитургијско биће. Данас, насупрот томе, због неверовања и окамењености срца, ово се сматра природним, а неприродним и чудним се сматра да човек служи.

И када савремени човек иде у Цркву, проблем је да ли уистину литургише (служи), да ли има удела у Саборној Тајни Евхаристије и Цркве. Дакле, он не треба да замишља Свету Евхаристију као једну религиозну или друштвену обавезу, него као принос и жртву свега Богу, у Христу.

Међутим, може неко и као јереј да врши Свету Литургију, а да суштински остане нелитургијско биће, ако себе не приноси и не приноси све Богу.

Нелитургијски хришћани, који су у чину и лаици, суштински не живе. По речима Откривења „Имају име да су живи, али су мртви“ (Отк. 3,1).

Истинито и угодно служе Богу они који приносе „Твоје од Твојих због свега и за све“. То су они који све што имају признају за дар Божији. Верују да немају ништа своје да принесу. Све припада Богу и оно што примају приносе Богу, заједно са самима собом и са светом својим и свим везама са њим. Не чувају ништа егоистички само за себе и приносе се несебично. Дају све да би примили све. Умиру да би живели. И све приносе у Христу и ради Христа. Због свега (увек) и за све (за све дарове Божије).

Тако живећи, сав човеков живот (и после Божанске Литургије и у самој цркви) постаје литургија, принос, узношење, жртва, заједница, благодарење. Живот се освештава и преображава у богочовечански живот.

Двочасовна недељна Литургија постаје двадесетчетворочасовна Литургија. Говорећи као православни о литургијском животу, немамо у виду само време проведено у Литургији, него цео наш живот који, имајући полазиште у литургијским радњама у цркви, постаје у целости литургијски и богослужбени.

Православни хришћанин није схизофрен. Не живи у цркви литургијски, а изван цркве нелитургијски. Живи што је могуће више часова у цркви (Литургије, Службе) да би могао да живи и изван цркве, што је могуће ближе духу, клими и етосу Божанске Литургије.

У црквеном богослужењу живот се калема на богочовечански живот и овај живот може после да преображава све области човековог живота.

Литургијски хришћанин живи у јединству вере и живота, божанског и човечанског, тварног и нетварног, живих и упокојених, садашњег и будућег века, своје личности и других личности.

У овом јединству је живео наш православни јелински народ када је имао наглашен црквени живот. У нашој благословеној отаџбини сачували су се још увек предањски људи и заједнице које живе ово јединство.

Центар целокупног живота предањских Православних насеобина (села, насеља) био је Парохијска црква, као што је Саборна у манастирима.

Рођење, смрт, крштење, брак, школа, рад, друштвени односи, радости и жалости, све манифестације друштвеног живота пролазиле су кроз Литургију и Цркву. На крају све је постајало Црква. Тако су појединачне службе у животу верних у Светој Евхаристији налазиле своје јединство и поредак.

Колико се наш народ удаљује од својих православних корена, од живоносног православног свог Предања, толико и различите службе у његовом животу престају да буду везане за Свету Евхаристију и због тога престају да функционишу правилно, да обједињују човека и да га помажу да дејствује као биће које је по икони Божијој.

Различите делатности изван Свете Евхаристије рашчлањују човекову личност, што се нарочито види у његовој основној животној функцији генеративној. Ова функција се у Светој Литургији и у Цркви преображава, облагодаћује, тако да доприноси употпуњењу човекове личности. Изван (Евхаристије и Цркве) она води у ропство егоизма, разара личности и мучи људе. Савремени човек има горко искуство са овим стањима.

Православни општежитељни манастири јесу обрасци правилног функционисања човека и његових заједница. Центар је Саборна црква и све се око ње организује (конаци, послушања). Полазна тачка заједничког живота је свакодневно вршење Свете Евхаристије. Циљ је служење Богу и принос целог живота Христу. Због тога живот и може да буде заједнички, вера и љубав саборна и да се смрт побеђује, да се све новим чини и да се обнавља у чудну и највелелепнију промену.

Када се Православни накалемљују на литургијски дух Општежића, који је литургијски дух Православља, спасавају се од јаке и разарајуће струке секуларизма. Посветовњачење у суштини јесте покушај организовања живота изван Литургије и Цркве.

Хришћанин није православан ако не живи литургијски. Света Литургија и Богослужење нису просто само „шанса“, нешто што је у програму његовог живота, него живоносни калем на који се калем и који преображава целокупни његов живот, средиште, основ, почетак и крај. Само унутар „Твоје од Твојих“ у Светој Евхаристији, човек постаје истински човек, дакле, биће које је по икони Божијој.

Превео са грчког: Здравко Пено